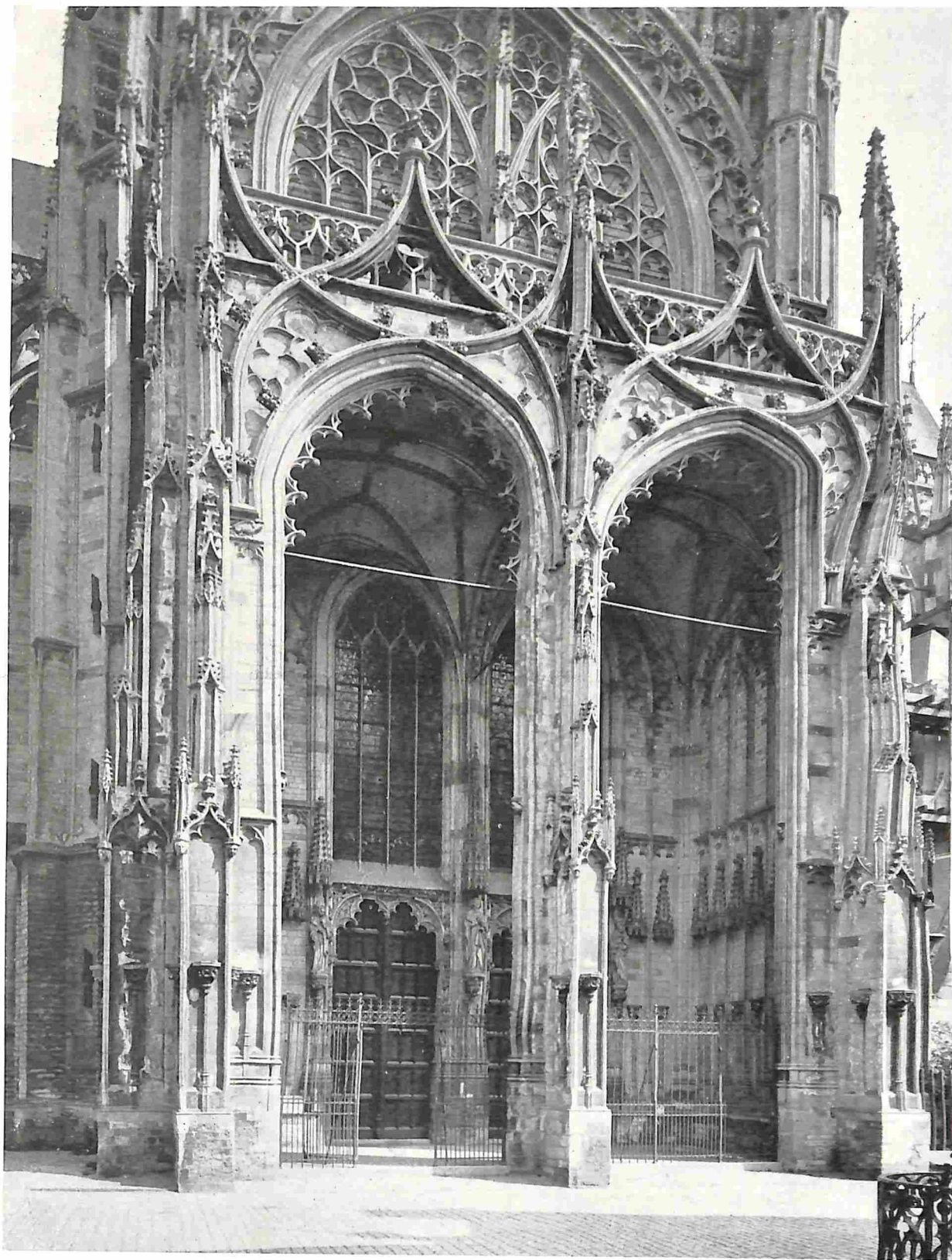

BUITEN

14^E JAARGANG N^O. 32.

ZATERDAG 7 AUGUSTUS 1920.

DE ST. JANS KATHEDRAAL TE 'S HERTOGENBOSCH. HET ZUIDERPORTAAL.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE STERRENHEMEL IN AUGUSTUS, DOOR A. A. N.	BLZ. 374
KINDEREN DER ZEE (32), NAAR HET ENGELSCHE VAN H. DE VERE STACPOLE	374
DE ST. JANS KATHEDRAAL TE 'S HERTOGENBOSCH (SLOT), DOOR F. W. DRIJVER, GEÏLL.	BLZ. 373, 376—381
CHINEESCHE SPREEKWOORDEN, DOOR DE R.	BLZ. 377
AAN DE KUST VAN MISSISSIPPI, DOOR THEO DE VEER	378
STAKERS, DOOR HERMAN DE MAN	379
VOLKSRaadSELS	381
VLAAMSche KANTWERKSTERS, ILL.	382
ONTVANGEN BOEKEN	382
ECHINO-CACTUS MINUSCULUS, DOOR P. KOOY, GEÏLL.	383
WONDERE VERHALEN UIT DE WILDE NATUUR, DOOR F. ST. MARS, VERTAALD DOOR S. J. BARENTZ—SCHÖNBERG	383
BINNENPLAATS VAN PIETER LORIDAN'S HOF TE LEIDEN, ILLUSTRATIE	384

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men geheve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van ene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

DE STERRENHEMEL IN AUGUSTUS.

HET volgende overzicht geeft den stand der Sterrebeelden voor 19.5 uur sterretijd, d.i. omstreeks 10 uur middelbaren tijd of 11 uur zomertijd. Men zie het Augustuskaartje in de N.R. Ct., dat voor 19 uur sterretijd geldt.

Zenith: Draak, Lier, Zwaan;
Noorden: Grootte en kleine Beer, Giraffe, kleine Leeuw, Lynx, Wageiman;
Noordoosten: Cassiopeia, Cepheus, Perseus;
Oosten: Andromeda, Driehoek, Hagedis, Pegasus, Ram, Visschen;
Zuidoosten: Kleine Paard, Waterman, Zwaan;
Zuiden: Arend, Dolfijn, Pijl, Schild van Sobieski, Schutter, Slang, Steenbok, Vos;
Zuidwesten: Schorpioen, Slangendrager;
Westen: Boötes, Hercules, Hoofdhaar van Berenice, Jachthonden, Kroon, Maagd, Slang, Weegschaal;
Noordwesten: Grootte Beer, Draak,

De Melkweg loopt te 10 uur (11 uur zomertijd) in een prachtige boog van het Noord-Noordoosten naar het Zuid-Zuidwesten. De Zwaan met de heldere ovale lichtplek staat in top, en ook de sterrebeelden Arend en Schutter, waarin de Melkwegstroom zich langzamerhand vertakt en verdeelt staan vrij hoog aan den hemel.

Algol minima zijn waarneembaar: 2 Aug. te 12 uur der 5^{en} te 9 uur, den 22^{en} te 14 uur en den 25^{en} te 11 uur. Dit is alles middelbare tijd; wie naar zomertijd rekent, moet de opgegeven tijden met een uur vermeerderen. Mira Ceti is als ster der vierde grootte uit de ochtendschemering te voorschijn gekomen. De ster zal wel spoedig in helderheid

afnemen, maar toch geruimen tijd in een binocle zichtbaar blijven. Ook α Cygni is nog in een binocle te zien, maar sedert het begin van Juli al duidelijk zwakker geworden.

Bij *R Coronae borealis* wisselen perioden van constante helderheid dit jaar telkens af met zeer duidelijke verzwakkingen, die het noodzakelijk maken, de ster in een binocle van dag tot dag te volgen.

Het *Morgen-Zodiakaallicht* is soms in het laatst van Augustus al wel te zien, en wel eenige uren vóór zonsopkomst in het Oosten. Dit jaar zal men om de maan, die 29 Aug. vol is, tot na de eerste week van September moeten wachten.

De *Gegenschein* verplaatst zich deze maand van den Steenbok naar den Waterman. Mogelijkerwijs zal men het zwakke schijnsel half Augustus kunnen vinden: het is den 14^{en} Nieuwe Maan.

De *tijdsvereffening* neemt deze maand af: de zon is 1 Augustus zes minuten bij een klok die middelbaren tijd aanwijst achter, maar haalt haar tegen het einde der maand in.

Augustusnachten zijn vermaard om de *vallende sterren* (Perseiden), die vooral omstreeks 11 Aug. een paar dagen lang soms in grooten getale optreden. Er is dit jaar dan nog maar een smalle maansikkel aan den morgenhemel te zien, die weinig of niet zal hinderen. Zooals men weet zijn de Perseiden te beschouwen als afval van de derde komeet van het jaar 1862, een vrij heldere komeet, die een staart van 150 lengte heeft vertoond.

De zwerm is buitengewoon lang werkzaam, want al vóór half Juli vertoonden zich Perseiden; het *straalpunt* ligt dan in Cassiopeia, maar het schuift aldoor naar het Oosten op, en is ten tijde van de grootste werkzaamheid van den zwerm ten Noorden van α Persei te vinden.

Venus, *Jupiter* en *Saturnus* zijn zoo goed als onzichtbaar.

Mars gaat de heele maand meer dan twee uren na de zon onder en blijft dus in het Z.W. te zien, ofschoon niet heel gemakkelijk.

Mercurius komt half Augustus anderhalf uur vóór de zon op en zal ettelijke dagen lang gemakkelijk in de ochtendschemering gevonden kunnen worden.

Bezitters van een kijker kunnen probeeren, den 18^{en} Augustus de bedekking van de ster der eerste grootte Spica door de maan op den vollen dag waar te nemen. Men zal de ster des namiddags omstreeks kwart over één (kwart over twee zomertijd) plotseling achter den — onzichtbaren — donkeren maansrand zien verdwijnen; zij komt ongeveer 70 minuten later weer uit de smalle, misschien flauw zichtbare maansikkel weer te voorschijn.

A. A. N.

KINDEREN DER ZEE.

31) Naar het Engelsch van H. de Vere Stacpoole.

BOEK III

DE FULMAR.

BIJ elke kromming of wending van den weg, verwachtte hij half en half den man te zien, dien hij zocht. Achter het dal liep het pad recht over een vlakte van lava, waar het mos in stukken van verscheidene hectaren grootte groeide, en het eenige waaraan de weg herkenbaar was, de lange rijen grensstenen, waren als versteende dwergen.

Iedere grenssteen had, zooals dit ook met die op den weg van Tingveller het geval was, een gedeelte dat een voet of vijftientig centimeter vóór de rest uitstak en deze versteende menschen schenen naar den voorbijtrekkenden reiziger een sinistere hand uit te strekken.

Dicht bij de grensstenen, en aan hen evenwijdig, lag een diepe groeve in de lava, welke zich recht over de vlakte uitstreckte. Zij geleek een ijsspleet, hier drie meter breed, ginds drie voet, met een diepte welke tusschen twintig en zestig voet varieerde.

Magnuss stapte deze spleet over en zag neer in het water dat zij bevatte, als wilde hij dit ondervragen naar de verblijfplaats van zijn vriend.

Het was nu over achten, doch het daglicht was weinig minder geworden en de spleet lag daar even helder verlicht

als op het middaguur. Neen — het water wist niet waar Ericsson was heengegaan en indien het dit al had geweten, zou het zijn geheim goed hebben weten te bewaren.

Hij stond op en vervolgde zijn weg, vlugger nu, terwijl de regenfluiters hem achtervolgden met hun schrille kreten, en soms ontdeed zich een der grenssteen van een zwarte spits en een raaf vloog verschrikt door zijn nadering weg.

Het kostte hem een half uur om de vlakke over te steken; daarna teekende zich het pad zonder mos af, over een met rotsblokken bedekte helling.

Op den hoek en aan het begin van het pad werd Magnuss' aandacht gevestigd op een rookwolkje dat uit den grond opsteeg. Hij begaf er zich heen en vond een holte, niet veel grooter dan een voet in doorsnede, welke zwart en scherp in de lava scheen uitgesneden.

Met elk rookwolkje kwam tevens de snorrende, opbruisende klank van het vroolijk kokende water in de diepte en van tijd tot tijd een geluid, alsof zich daar een strijd afspeelde als dien van een machtig dier, dat onder de lava werd gevangen gehouden, en trachtte te ontsnappen.

HOOFDSTUK IV.

JAN.

Het was middernacht toen hij Jan zag. Jan is een geiser welke geheel alleen leeft en zijn macht vertoont over een kleine vlakke, waar kegelvormige sintelhoopen, die kegelvormige schaduwen afwerpen, zijn eenig gezelschap uitmaken. Hij ligt buiten de route, gewoonlijk door de toeristen gekozen; zelfs de kustbewoners, die toch het land terdege kennen, weten weinig af van zijn bestaan. Waarom hij Jan wordt genoemd en geen naam heeft meer in overeenkomst met den bodem, blijft een mysterie. Wil men hem in al zijn volmaaktheid aanschouwen, dan moet men hem geheel alleen gaan bezoeken, tegen middernacht, midden in den zomertijd, wanneer het zonlicht nog de wereld en de sintelheuvelen bestraalt.

Ongeveer om de vier uren komt een uitbarsting en elken keer wordt deze aangekondigd zooals dit bij den Grooten Geiser het geval is, door drie of vier onderdrukte, dreunende klanken, alsof men over een reusachtige gong wrijft.

Magnuss, ofschoon geboren en opgevoed op de kust, wist niets af van het bestaan van dezen geiser. Langs het pad zag hij een poel kokend water, vernam de gongslagen onder de lava en daarop zag hij den poel in werking als een groote stoomketel. In het midden verhief zich het water als een kegel, verdeelde zich, en Jan sprong wel twintig voet hoog, zich gedragend als een maniac die in een laken is verward geraakt.

Een paar minuten lang wiegde hij zich van den eenen naar den anderen kant, verweerde zich vechtend; toen begon hij in te krimpen, deed een poging om te ontsnappen en verdween daarop in een regen van schuim, neergetrokken naar de hel waaruit hij was voortgekomen, terwijl de wateren van den poel schokten en vreemdsoortige geluiden deden hooren tegen de lava-beddingen, en dan sidderend overgingen in algeheele stilte.

Magnuss veegde met zijn mouw over het voorhoofd. Uitgeput en geschokt door zijn vruchtelozen tocht, bevond hij zich niet in een toestand om Jan te bewonderen. De omgeving vervulde zijn verbeeldingskracht met voorboden van naderend onheil. Hij ging de kom van den geiser haastig voorbij en de vlakke achter zich latend, volgde hij den weg waar het pad hem heenvoerde naar een heuveltop, daarachter gelegen. Hij wist dat het pad hem ten slotte zou leiden tot de een of andere boerenhofstede, en werkelijk, op minder dan een mijl afstands, lag in een beschutte opening een woning. Het was een dier IJslandsche huisjes, opgetrokken uit steen en aarde, het eenzaamst uitzieende huis op de geheele wereld.

Deze aanblik was genoeg voor hem, en de wetenschap dat hij daar den volgenden morgen voedsel zou vinden. Hij was zoozeer van slaap en moeheid overmand, dat het voorwerp van zijn zoeken bijna was vergeten en hij op het mostapijt onder de beschutting van een rots neerzeeg en in slaap viel.

* * *

Hij werd om zes uur 's morgens wakker. Hoewel hij vast had geslapen, had nochtans het daglicht invloed gehad op zijn slaap. De verschrikking van het eeuwigdurende daglicht is slechts even minder dan die der eeuwigdurende duisternis.

In het hooge Noorden werkt de eeuwige zomerdag op het zenuwgestel der menschen en maakt hen slaperig.

Magnuss richtte zich op van het mos. Het was een winderige, wolkenlooze ochtend en tegen het effen blauw van den hemel teekende zich een zwerm vogels af, welke over hem heen-vloog naar het Westen, in de richting van Lang Jokull. Het waren wilde zwanen en hunne schaduwen gleden over het mos, zoo laag vlogen zij; dan verdwenen zij, vogels en schaduwen, in den morgennevel.

Magnuss stond op en richtte zijn schreden naar de boerenhofstede in de verte. Het scheen hem toe dat hij niet verder gaan kon; de tocht scheen nutteloos en de hoop Ericsson te vinden, even hopeloos als het ontwarren van het raadsel zijner verdwijning. Bovendien, zoo redeneerde hij bij zichzelf, was het best mogelijk dat Ericsson op dit oogenblik reeds in Skarsstöd terug was gekeerd. Hij gebruikte dit argument in een poging om het redeloze „iets" dat hem sedert gisteren steeds had voortgedreven, te overtuigen. Het had hem toegevoegd: „Je moet doorgaan tot je Ericsson hebt gevonden, je kunt niet naar Skarsstöd terugkeeren zonder hem." Hij wist zeer goed, dat indien Ericsson tenminste niet volslagen krankzinnig was geworden, hij het rijpad zou blijven volgen en zelfs indien hij dit had verlaten om naar de bergen te gaan, zou het scherpe oog van Magnuss hem wel hebben ontdekt. Neen, hij moest ergens zijn op het zijpad en alle argumenten die dit ontkenden, waren van geen waarde.

Ik heb reeds aangetoond dat Magnuss een egoïst was. Geen vriend is te vergelijken met een egoïst, wanneer gij u dien tot vriend hebt weten te maken, want hierdoor is hij deel geworden van uzelf.

Op de boerderij vond hij slechts een vrouw; alle anderen waren buiten aan het werk. Zij verschaftte hem voedsel en van haar vernam hij, dat iemand, die aan de beschrijving van Ericsson beantwoordde, den nacht bij hen had doorgebracht; niet op de boerderij zelf, doch in de stal. Zij hadden hem een bed aangeboden, doch hij had de voorkeur gegeven aan de open lucht en op een legerstede van mos geslapen. Hij was ongeveer twee uur geleden vertrokken in zuid-westelijke richting. Hoever het rijpad door liep? Wel, als men het slechts lang genoeg volgde, kwam men aan den Grooten Geiser en daarna aan Reykjavik.

Magnuss begaf zich, na een paar aurar voor zijn voedsel te hebben betaald, weder op weg. Het spoor was versch en Ericsson hem slechts een paar uren voor. Hij berekende dat deze laatste wel een uur of twee zou uitrusten, waarschijnlijk om twaalf uur; doch reeds voor dien tijd zag hij dat hij juist had gezien.

Vier uur na het verlaten der boerderij bereikte hij de meest westelijk gelegen uitloopers van den bergketen welke in de Lang Jokull zijn hoogste punt heeft, en daar, op een berghelling, zag hij iemand op een rots zitten. Het was Ericsson. Magnuss stond stokstijf stil, keek nog eens goed met de hand boven de oogen om zich te vergewissen en begon toen te klimmen.

Halverwege gekomen keek hij op. De figuur zat nog steeds op de rots. Zij had hem zien aankomen en wachtte hem op, en Magnuss, half uitgeput door de inspanning van het klimmen, stond een oogenblik stil en hief zijn hand op. Ericsson deed hetzelfde en vijf minuten later waren zij zoo dicht bij elkaar, dat zij samen konden spreken.

Er scheen niets verkeers aan Ericsson te zijn. Van een afstand gezien, zag hij er precies uit als altijd, doch toen zijn vriend dichterbij kwam, schrikte deze.

Ericsson's gelaat toonde niet dat hij hem herkende, en zijn oogen hadden een blinde, peinzende uitdrukking, alsof hij niets zag van de stoffelijke wereld om hem heen.

„Ik ben je gevolgd," hijgde Magnuss, „al sedert gisteren. Wat is de reden dat je bent weggegaan? Wat scheelt je eigenlijk?"

Met uitgestrekte hand trad hij op Ericsson toe en deze als iemand die plotseling uit zijn gepeins ontwaakt, ging eenige schreden achteruit.

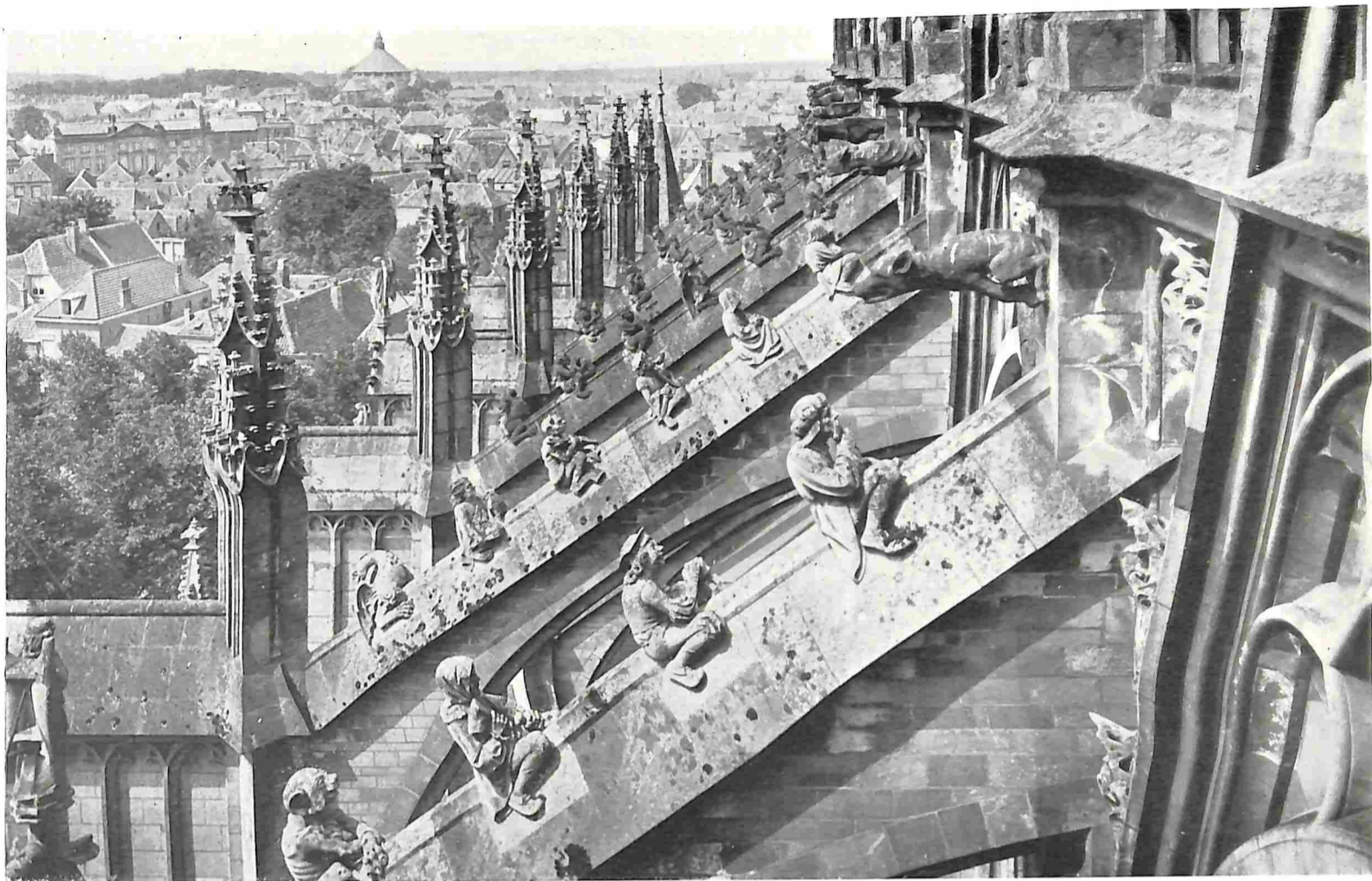
„Raak me niet aan," zeide hij.

Voor een oogenblik meende Magnuss dat de ander boos op hem was en zijn trots kwam hiertegen in opstand.

„Je aanraken? Ik zal je niet aanraken. En wat is je dan wel overkomen dat je zoo verwaand bent geworden dat niemand dit zou mogen doen?"

„Wat er met me is gebeurd? — Ik ben melaatsch."

(Wordt vervolgd)

DE LUCHTBOGEN MET HUNNE TYPISCHE BEELDEN AAN DE ZUIDZIJDE DER ST. JANS KATHEDRAAL.

DE ST. JANS KATHEDRAAL TE 'S HERTOGENBOSCH.

(Slot).

IN den *Koor Omloop* staan wij nog stil voor het altaar in houtsnijwerk, met de woorden „Major Horum Caritas”, de meeste van dezen is de liefde, en een tweede, waaronder „Salve Crux Pretiosa”, gegroet dierbaar kruis, terwijl een derde aan St. Anna gewijd, op de plaats van het voormalig Petrus en Paulus altaar staat, vlak achter het Hoofdaltaar. In deze „Straalkapel”, die voorheen aan het Vischkoopers Gild toebehoorde, en door deze Broederschap, naar de gewoonte dier tijden, versierd werd, treffen wij een oude muurschildering aan. Sint Jan staat hier, als beschermheilige der kerk, tusschen Paulus en Andreas. Onder St. Jan is diens marteling in de olie, onder Paulus diens prediking en onder Andreas diens roeping tot Apostel uitgebeeld. Merkwaardig genoeg ontbreekt hier Petrus, die steeds met Paulus als patroon der Visschersgilden gold. Boven elk beeld staat een visch — het Bossche gilde voerde drie visschen in het schild — en boven elke visch een tweeregelig versje, n.l.

Ihs die hync aent heylich kruys dry uur
Als de lef (liefde) u schroei by den vuyr.

Ihs die van vysken gebacken spyse naemt
Ihs gekruist oock visch is genaemt.

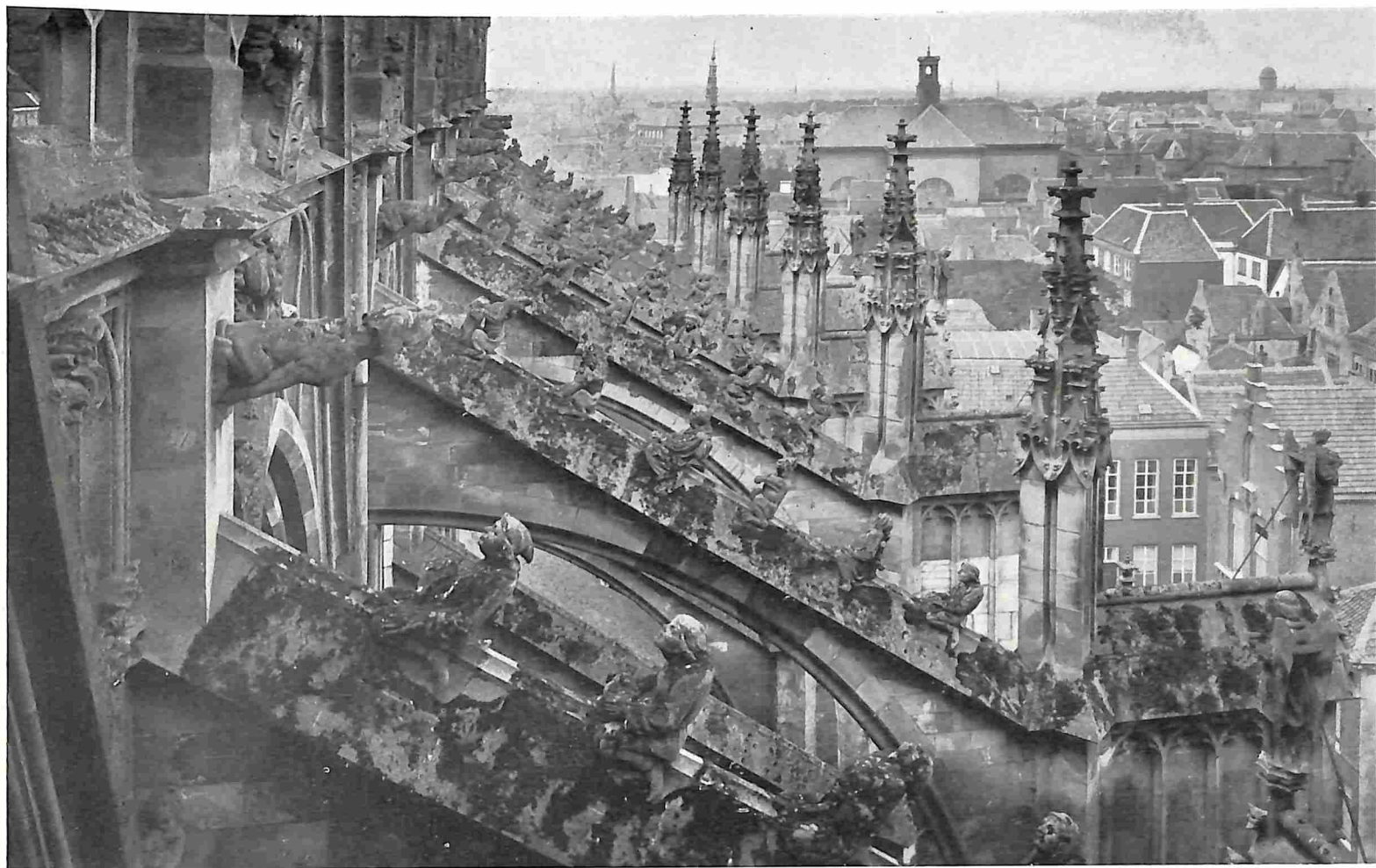
Ihs wyens (wiens) zij met die lancy gewont
Ons evel mensch maekt gesont.

De sleutel tot de verklaring dezer bijschriften ligt in den vierden regel. Van de drie letters J. H. S., die wij in het Roomsche Kerkgebouw, op de Kerk sieraden en Gewaden aantreffen en in sommige streken des lands op hofsteden als anderszins terugvinden, heeft men allerlei verklaringen gegeven en er o.a. in willen lezen „In hoc signo” (in verband met hetgeen verhaald wordt van een visioen van Constantijn den Groote) of „Jesus Hominum Salvator” of Jezus Heere Soet (de gewone uitleg, welken men er op het platteland in N. Holland aan geeft). Het eenvoudigst, meest voor de hand liggend is de letters als aanvangsletters van den Grieksch-namen Jèsous te beschouwen. Die Jezus — aldus zegt de tweede regel van het tweede bijschrift — wordt ook wel

Visch genaamd. Dit geschiedde n.l. in de geheimtaal der vervolgte Christenen, vandaar dat wij in de Catacomben gedurig het teken van den visch aantreffen, welk symbool zijn oorsprong ontleent aan de omstandigheid dat de beginletters van de Grieksch-namen Ièsous Christos Theou Uios Sooter, d.w.z. J. Chr. Zoon Gods Redder, het Grieksch-namen woord Ichthus, d.i. visch, vormen.

Verzuimen wij voorts niet de groote afsluitingen, drie in getal, van het koorgestoelte in oogenschouw te nemen. Zij zijn in eikenhout gesneden en ongeschonden bewaard gebleven; zij dateeren uit de eerste helft der vijftiende eeuw. Op het eerste sluitstuk staat op de plint O. L. Vrouwe en vervolgens, van beneden af, St. Barbara, St. Dymrna en St. Helena. Op het tweede (Evangelie zijde) bevindt zich bovenaan de Rechter tusschen Maria en Johannes den Dooper, waaronder wij de dooden zien verrijzen, die door Petrus deels den hemel worden binnengelaten, deels door een Leviathan worden verzwolgen, terwijl op de plint St. Willebrordus, met den Utrechtschen Dom in de hand, staat. Eindelijk geeft het derde sluitstuk, aan den Epistelkant (ten Westen), de geschiedenis van St. Jan weer of, beter gezegd, beeldt den Beschermheilige der kerk achtereenvolgens uit als Apostel, Evangelist, Martelaar en als een der drie uitverkoren discipelen van Jezus. O.a. wordt hier aanschouwelijk voorgesteld het bekende verhaal, volgens hetwelk, toen aan Johannes een beker vergiftigden wijn werd overgereikt, het doodelijk venijn in den vorm eener slang uit den drank te voorschijn kwam. In verband met deze legende wordt St. Jan, sedert de dertiende eeuw, dan ook bij voorkeur afgebeeld met een kelk, waaruit een slang of adder kruipt, als attriboot.

Thans nog even onze schreden naar den Koor Omloop richtende, slaan wij een blik op de *Friezen* der Koor Omloop sluiting, welke in de tweede helft der zestiende eeuw gesneden werden door Meester Antoon van Helmont uit Antwerpen, die, gelijk wij boven zagen, ook de paneelen van den kansel vervaardigde, en tot het een en het ander uit de Scheldestad naar Den Bosch ontboden werd. Ons oog valt aanstonds op de voorstelling, „Jonas door den visch verzwolgen”, als geliefd type naast de „Graflegging van Jezus” wiens Kruisi-

DE LUCHTBOGEN AAN DE NOORDZIJDE DER KERK.

ging zoowel als zijn Opstanding hier niet ontbreken op deze eikenhouten sluitstukken, op welke voorts Abrahams Offerande, de Manna regen e.a. uitgebeeld werden. (Zie de afbeelding op blz. 378 en 379.

Zooals boven gezegd, laat ons bestek zelfs geen vluchtigen blik toe op al hetgeen de St. Jans te bewonderen geeft. En nochtans willen wij deze beschrijving niet eindigen zonder, ten slotte, nog één ding te vermelden, hetwelk, helaas, tot het verleden behoort en den bezoeker der Kathedraal alzo niet meer getoond kan worden. Hebben wij hierboven een blik geworpen op de kunstig versierde, monumentale Noorder en Zuider Portalen, de Wester ingang der kerk moet bij deze beide ver achter staan, waaraan enerzijds de zware torenmuren schuld kunnen hebben, terwijl anderdeels dient rekening gehouden te worden met het feit dat het schip der kerk nooit voltooid werd. Daar het Westen den ondergang der zon, dat is ook het einde der dagen of den laatsten werelddag, d.i. ook den oordeelsdag symboliseert, heeft men boven den Westeringang een uurwerk aangebracht, het zoo-genaamde *Oordeelspel*. Het mechaniek, in 1513 door den smid Peter Wouterz. voltooid, speelde nog in het jaar 1634. Op de kast, welke het omsloot, stond een koptorentje met een carillon, geflankeerd door twee engelen. Het mechaniek bracht een kalender, een planetarium en een tellurium in beweging. Bij elken voorslag openden zich twee deurtjes naast de wijzerplaat en verschenen de Drie Koningen, waarna de vleugeldeuren der kast opengingen en eenige groepjes zoowel als een reeks alleenstaande figuren zich vertoonden en voortbewogen. Jezus, van zijn Apostelen omgeven, vormde het middenpunt, voor wien, op 't bazuingeschal der Engelen, de ten oordeel geroepenen verschenen. De uitverkorenen stegen met Christus ten hemel, de verworpenen werden door duivels met haken in den Leviathan gesleurd, juist zooals ook afgebeeld is op een der boven beschreven afsluitingen van het koorgestoelte. Merkwaardig genoeg hebben nu eens niet de Beeldstormers schuld aan de vernieling van dit kunstig mechaniek en kerksieraad, maar zijn het de Katholieken der vorige eeuw geweest, die het, op advies van zekeren dr. Hermans, uit de kerk verwijderden, d.w.z. het raderwerk voor oud ijzer verkochten en de kast tot brandhout sloegen. Dit vernielingswerk geschiedde thans drie kwart eeuw geleden! Toch zou er nog iets van het kunstig mechanisme gespaard blijven, het torentje n.l. met de twee

engelenbeeldjes kwam terecht in het Museum van het Provinciaal Genootschap te 's-Hertogenbosch, waar het nog altijd de herinnering bewaart aan het Vandalisme van ons voorgeslacht.

Naast zijn geschiedenis heeft het Oordeelspel ook zijn legende en de eene is al even treurig als de andere. Het volk van Den Bosch n.l., in welks oog het mechaniek van het Wester Portaal een wondergewrocht was, zou, nadat het de voltooiing er van aanschouwd had, den vervaardiger de oogen uitgestoken hebben, opdat nooit ofte nimmer een andere kerk zich zou kunnen beroepen op en verheugen in het bezit van zulk een kunststuk. Op zijn beurt zou toen Peter Wouterz. zich niet onbetuigd hebben gelaten, maar, wreed als handig, door het doorknippen van één enkel ijzerdraadje, het geheele Oordeelspel onbruikbaar hebben gemaakt. En daarna zou het dan niet langer een plaats in de Kathedraal waardig gekeurd zijn en voor een groot deel ondergaan hebben het lot o.a. van het oude orgel der St. Vituskerk te Naarden, waarvan gelukkig ook een paar stukken beeldhouwwerk gered werden, om zich een ereplaats te zien toegewezen in het Rijks Museum, terwijl van het overige... stoven werden gemaakt. Sic transit gloria!

Naarden, Zomermaand '20.

F. W. DRIJVER.

Erratum. In het laatste zinnetje van mijn beschrijving van de St. Jans Kathedraal in Buiten van 17 Juli, blz. 341, is een drukfout geslopen. Er wordt daar verwezen naar de afbeelding op pag. 340.

Maar op de afb. dier bladzijde is de topgevel niet te zien. Het moest dan ook zijn pag. 337, waar, op de titelplaat, in de mystieke roos, Maria afgebeeld is, ten troon gezeten naast haar Zoon.

Chineesche spreekwoorden.

Veel woorden putten de geestigheid uit.

Als gij buigt, buig dan diep.

De man denkt dat hij het weet, maar de vrouw weet het beter.

Blijf thuis en houdt uw ouders in eere; waarom zoudt gij een verre reis doen, om de goden te aanbidden?

Een pimpel-neus kan geheelonthouder zijn, maar niemand gelooft het.

Buig het hoofd, als de zoldering laag is.

DE R.

AAN DE KUST VAN MISSISSIPPI.

(Aan mijn zoon Frank).

EEN stille Juniavond aan de kust van Mississippi. . . . Na een dag van zengende tropenhitte — een hitte waartegen tevergeefs wij onder de magnolia's eenige beschutting hadden gezocht — was in vlamvend rood en oker de zon ter kimme gegaan. En op een vage, schier niet merkbare pooze van schemering was nu de duisternis gevolgd, was nu over land en zee plots de nacht gekomen, de donkere nacht van het Zuiden.

Een nacht, waarin het warm, weer heel warm blijven zou in Biloxi, daar op het strand en in de bosschen aan zee.

Daar op het strand en in de bosschen, waar nu sterker dan bij dag nog, geurden de wilde bloemen, de kruiden, het stervend groen.

In den kleinen voortuin van mijn woning aan het strand, had ik bij het gezellige schijnsel van mijn goeie, oude olielamp mij dan dien avond weer te schrijven gezet.

Geen bezoek, geen afleiding, alle rust die ik maar wenschte, — kom dat kon nu weer eens prettig werken worden!

En waarlijk, na een korte poos van denken en mijmeren, begon de arbeid naar genoegen te vloten, bekraste in aangename regelmaat mijn pen het blanke papier. Toen plots een driftig kloppen aan mijn hek, gevolgd door de verschijning van een luidruchtigen negerjongen, mij in mijn zoo illusievol aangevangen werk kwamen storen.

„A lettah from mistah T . . . , sah! . . . 'wants yo' answah right' way, sah! . . .”, en haastig had een donkere hand mij een klein-gevouwen briefje toegestoken. Een brief van mijn vriend T . . . terstond antwoord, kijk! wat voor dringends mocht dat wel wezen? Toch niets ernstigs, toch geen ziekte, wilden wij hopen?

Maar al spoedig werd ik gerustgesteld; een vlug neergekrabbeld potloodschrift deed mij het volgende weten:

„Beste kerel, — Laat je werk in den steek en volg gewillig bringer dezès. Gaan vischsperen van avond. Wij rekenen stellig op je. Alles is klaar.”

„Jack”.

Gaan vischsperen? En mijn plannen, mijn zoo degelijke werkplannen dan? Ah neen! men moest mij nu maar eens met rust en vrede laten!

Aan den anderen kant, . . . een zwoele tropenavond, een stille, donkere zee, visschen bij rossig

DE ST. JANS KATHEDRAAL.

FRIES DER KOOROMSLUITING MET VOORSTELLING „JONAS DOOR DEN VISCH VERZWOLGEN”.

toortslicht, . . . te deksel! de verleiding was wel sterk, . . . wel heel, heel sterk! . . . Daarbij, . . . had ik voor eenigen tijd niet zoo iets gezegd van „wel eens meê te zullen gaan”? „Wij rekenen stellig op je” Nu, . . . nu goed dan!

En langs het warme, donkere strand volgde ik „gewillig” mijn neger naar de bungalow van „mistah” T

Oef! wat was het drukkend dien avond, daar aan het zeestrand van Biloxi! Niet het minste zuchtje, niet het vluchtigste tochtje, niets, niets dat ons de loome hitte maar even verlichten kwam. Warmte, warmte, warmte slechts!

Warmte en rust en stilte, — een droomerige rust en stilte, waarin nauw' stoornis werd gebracht door een enkel zwak golfje dat zacht schuimend uitliep op het vlakke zand, door een enkelen melancholiek kreet van een nachtvogel die aan het jagen was heel ver in de bosschen.

En meer, o veel meer nog dan overdag, ademde men met de zilte zeelucht er den vreemd kruiigen, licht bedwelmenden geur van wilde bloemen en woekermossen en stervend groen.

Een eindweegs langs het strand, dan — iets naar binnen toe — door een laan van zware, oude magnolia's, linksaf een mullen zijweg nog, en wij waren aan de plaats, waar 'midden struiken en palmetto's, mijn vriend Jack zijn bescheiden landhuis had gebouwd. Met vreugde begroet door mijn gastheer en door ons beider kameraad captain M . . . , een koele dronk, een cigarette, en al dra zat ik er op de verlichte veranda, lui gemakkelijk in een schommelstoel, te luisteren naar de plannen voor den avond.

Voor dien stillen, donkeren avond, waarop voor de eerste maal ik daar aan de golf van Mexico, met speer en toorts zou op de vischjacht gaan.

Tien uur.

Tegenover het kleine, witte strandhotel, daar waar een smalle, houten steiger een eindweegs zee inging, was dan nu ons gezelschap, — mijn vriend T . . . , de captain, en ik, benevens een drietal negers —, bijeen, gereed den tocht te beginnen. Roeiboot, flambouwen, speren, in olie gedrenkt ruwkatoen, netten, hooge rubber waterlaarzen, voor alles bleek keurig gezorgd. Wij hadden dus maar voor het wegvaren, het groote, eenzame duister tegemoet.

De captain aan het roer, vooraan een onzer negers met een brandende toorts, twee zwartjes aan de riemen, en weg gleed onze sloep door het stille, donkere water, langzaam weg van Biloxi, langzaam weg van de heete kust.

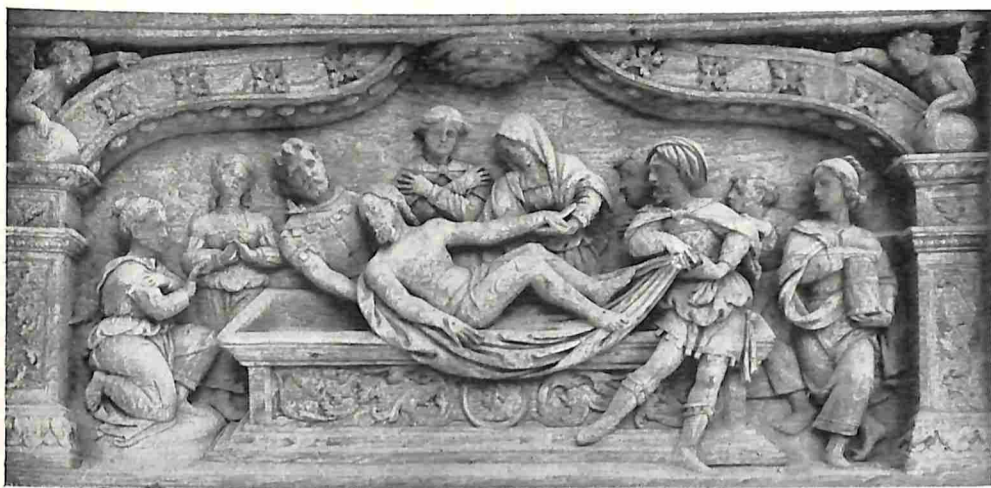
Mississippi

Ah! hoe deed het mij weer denken dien avond aan het verre Afrika!

Die vochte warmte, die vreemd stille zee, dat klagend schreeuwen van een roofvogel af en toe, die halfnaakte zwarte roeiers, dat rossige fakkellicht, onze blank linnen tropenkleeding, — was ik waarlijk wel in de Nieuwe-wereld, en niet in Liberia, niet in de zonnedoorgloeide Senegal?

DETAIL VAN HET KOORGESTOELTE.

DE ST. JANS KATHEDRAAL.
FRIES DER KOOROMSLUITING MET VOORSTELLING VAN DE
GRAFLEGGING VAN JESUS.

Rustig regelmatig bewogen de lange, witte riemen, met zacht geluid neerplassend in het gladde, donkere water. En verder, àl verder gleed er onze boot, kleiner, àl kleiner werden er de enkele lichtjes welke schenen hier en daar tusschen het dichte groen aan den wal.

Tot, na een goed kwartier roeien, het eerste doel van onzen tocht, een klein, welig begroeid eiland, door ons werd bereikt.

O, een heel bescheiden plekske was het maar, dat Deer-island, een heel klein brokje wildernis was het maar, juist maar even boven het water uit. Een brokje wildernis van struiken en lianen en breedbladige palmetto's, van hooge, fijne varens en grillig afhangende woekermossen en geel-oranje en roode bloemen, fantastisch verlicht nu door het vurige schijnsel onzer brandende flambouwen. En zoo waren wij dan thans op de plaats van waar men het beloofde jachtveld — een zandbank welke zich daar een kleine driekwart meter onder zee, vanaf Deer-island evenwijdig aan de kust uitstreckte — te voet gemakkelijk bereiken kon.

Dus werd er de boot nu vastgelegd, gingen jassen uit, hooge rubber laarzen aan, en stonden wij dra, een ieder bewapend met een speer en vergezeld van een zwarten toortsdrager, gereed het donkere water in te stappen.

Op een niet te grooten afstand van elkander, bijgelicht ieder door een gediensstigen neger, gingen wij langzaam, langzaam door de stille zee.

De vreemde jacht was begonnen.

En in ver voorovergebogen houding, de ros vlamme toorts zoo dicht als mogelijk bij het water, de lange, scherp-gepunte speer tot stooten gereed, zochten wij er nu onze prooi, zochten wij er op den fijnzandigen bodem waar dan wel onze visch voor dien nacht zijn rustplaats had gekozen.

Zeker, het was een vreemde jacht daar in dat warme duister, daar in die bijna onwezenlijke zee. Een vreemde jacht daar met die halfnaakte, zwarte kerels, daar bij dien wilden gloed der walmende flambouwen. Iets haast als uit een vertelsel, iets haast als uit een heel oud sprookje, — iets haast als uit een droom . . .

En dan het wondere daar beneden ons, het verrassende dat wij er zagen daar waar onze vlam het water belichten kwam! Wat al fantastische vormen! Wat al rijke tinten en kleuren!

Daar hadt gij zeegrassen, purper als amethyst, daar groeiden grillig gespreide, donkergroene wieren, planten welke deden denken aan miniatuur boompjes uit een Japanschen dwergtuin, daar hadt gij teere, fijn vertakte algen van een schitterend oranje of van een rood als van koraal, daar hadt gij zwarte en witte en gele schelpen, en zeesterren en anemonen, kleine anemonen van een zacht rose en violet.

En dan het groen en het blauw daar in het water! Dat groen en blauw als van paarlemoer, als van opaal! En die sierlijke, fijne zeediertjes daar overall!

O ja, wel een mooie tocht was het, wel een tocht juist naar mijn zin.

„In vorm en afmeting eenigszins gelijkend op een groote tong, in kleur al weinig verschillend van den zandigen zeebodem”, — dús luidde ongeveer de korte beschrijving welke men mij van den visch waarop gejaagd zou worden dien

avond, van den „flounder”, gegeven had. En waarlijk, wat kleur betrof verschilde er ons wild al wel zéér weinig van het vochtige zand waarop het een rustplaats had gezocht. Zoo weinig zelfs, dat het mij in den aanvang, trots alle speuren niet gelukken mocht werkelijk zonder hulp mijn visch te vinden.

Van een rijken buit kon men bij mij in den beginne dan ook al moeilijk spreken.

„Right here sir! . . . Gee! jus' look at dat big one! . . . An' dere sir, anothah one! . . .”

O zeker! mijn donkere begeleider wist ze mij wel aan te wijzen, zijn „floundahs”. Maar te deksel! — hoe vaak niet was me zoo een visch sneller in het vluchten dan ik in het hanteeren van de lange speer, — hoe dikwijls niet trof mijn wapen . . . slechts een afdruk in het zand, slechts een „flounder-

bed” zooals de vrienden het noemden.

„Mighty bad luck!”, vond mijn brave neger.

„Bad luck”? Misschien. Maar het was toch ook wel wat lastiger dan ik eerst gedacht had, dat vischsperen daar aan de kust van Mississippi.

Zoo waren wij dan al verder, al verder gegaan het stille donker in, al verder weg gegaan van het kleine, wild begroeide eiland . . .

Toen een langzaam aan, langzaam aan hooger worden van het water ons er aan herinneren kwam dat het oogenblik van terugkeeren helaas gekomen was. „Helaas”, want werkelijk, de jacht was mij gaandeweg meer gaan boeien en — eerlijk — mijn kans op een wel gevuld net begon nu juist zoo goed te staan.

THEO DE VEER.

STAKERS.

EEN HOOGST MODERN SPROOKJE.

ER was eerst nog wat ge-roezemoes in het kelderriool toen de president der muizenkolonie op de eerezetel plaats nam en deftig zijn keel schraapte. De president was nog jong, maar stond bekend wegens zijn schranderheid en goed doorzicht; ook was hij van een edele slanke postuur, die hem direct onderscheidde van de mindere muizen, die nog steeds onder elkander krakeelden, over allerlei beuzelarijtes en afspraakjes maakten voor den volgende avond. Naast en achter den president zaten de officieele persoonlijkheden, meest allen eerwaarde muizen, die al heel wat geslachten voor de poes hadden zien gaan.

De president keek nog eens rond, klopte met een houten hamertje op de tafel en direct verstomde het stemgeroes.

„Geachte aanwezigen”, begon hij, „gij allen weet, waarom ik u

DETAIL VAN HET
KOORGESTOELTE.

heden bijeen geroepen heb; maar ik zal het herhalen, als inleiding voor wat hier hedenavond besproken wordt. Sinds eenigen tijd neemt de sterfte onder onze gemeenschapsleden hand over hand toe, er gaan dagen om, dat twintig van de beste oppassendste muizen verdwijnen. De zeven moordende katers, door den boosaardigen mensch op ons afgezonden, vernietigen straks nog onze geheele kolonie en dit moet voorkomen worden. Zelfs in mijn eigen naaste familie zijn al sterfgevallen voorgekomen die zeker hieraan toe te schrijven zijn. Ik heb gemeend, dat wij daartegen een houding moeten aannemen. De katers moeten onschadelijk gemaakt worden. Nu verzoek ik u niet aan te komen met het schijnbaar zoo eenvoudige middel, van een bel, om aan de halzen der katers te binden, want op een vergadering van onze voorouders, heel vele jaren geleden, is een dergelijk voorstel al eens aangenomen, met het gevolg, dat zij er een langen tijd door den boosaardigen mensch over bespot zijn. Ik verzoek u allen, ernstig na te denken over dit belangrijke vraagstuk en wie meent, dat hij een afdoend middel gevonden heeft, kome hier en verzoeken het woord."

Toen zweeg hij, en langzaam begonnen hier en daar weer de stemmetjes te soezen. De spitse kopjes dicht bij elkaar, bespraken zij de rede van den president. Een armoedig uitzienende muis vond dat de voorzitter beter gedaan had, zelf met een voorstel voor den dag te komen, daar was hij president voor; maar een heel slank meisjesmuisje, dat een beetje verliefd was op den president, nam het voor hem op en vond, dat het gewaagde van goed doorzicht om de meening van ieder te willen hooren.

Na een poosje werd er weer gehamerd.

„Verlangt iemand het woord?” vroeg de president, maar er kwam geen antwoord. Toen herhaalde hij zijn vraag, en Jonkmuis Knagi tot Kraba stond op en vroeg beleefd het woord. De Knagi's tot Kraba waren van een heel oud geslacht en stonden bekend als een gerenommeerde familie. Toen Knagi de plaats van den president had ingenomen, kon men een muizenluisje hooren zuchten, zóó stil was 't er.

Zonder eenige inleiding — wat men van de Knagi's tot Kraba van oudsher gewoon was — begon hij:

— „Wij moeten onmiddellijk de algemeene staking proclameeren. Vanaf heden avond komt een week lang geen enkele muis over

den zolder; wij hebben leeftocht voldoende in de woningen en na die week zullen de katers verdwenen zijn."

Toen trad hij af en zocht bescheiden zijn plaatsje weer op. Een geweldig applaus brak los en wilde maar geen einde nemen. Ieder had dadelijk de kracht van het nieuwe wapen begrepen. Gek, dat zij daar niet eerder aan gedacht hadden. Die Knagi was een genie. Op de schouders! Op de schouders! werd er geroepen en meteen werd hij al opgetild, door eenige sterke muizen, die hem rondsdroegen en onderwijl zongen de anderen hun volkslied.

Toen klonk weer de voorzit-

tershamer. Van de drukte hadden twee kalverachtige muises gebruikt gemaakt om genoeglijk achter de kurk van een wijnflesch, met de voorpootjes in elkander gestrengeld, een partijtje te vrijen. De president, die het kussen gehoord had, nadat de stilte weer was gevallen, riep hen tot de orde. Met een kleur als een roode maiskorrel kwamen zij van achter de kurk.

— „Geachte aanwezigen,” hernam hij, „gij hebt gehoord wat door den Hoogedelgeboren muis Knagi tot Kraba is voorgesteld. Naar den bijval te oordeelen, dien gij met zijn kernachtige rede betoond hebt, geloof ik dat stemmen wel overbodig zijn zal. Daarom stel ik voor, dat al wie er tegen is, dit te kennen geeft, door zijn vinger omhoog te steken." Maar er kwamen geen vingers.

— „Dan verklaar ik, dat het voorstel aangenomen is." Toen gelastte hij den Politiecommissaris goed toe te zien, dat niemand zich een week lang buiten zijn woning begaf en den Vrederechter vroeg hij eventueele overtreders zwaar te straffen.

— „Denkt gij allen er om,” eindigde hij, „dat wie geen graan genoeg in zijn woning heeft, dat niet meer van den zolder mag halen, doch dat hij bij zijn buurman dan maar iets leenen moet."

Toen sloot hij, onder dankbetuiging aan Jonkmuis Knagi tot Kraba, de vergadering.

* * *

Een kleine week nadien liepen over de graanzolders zeven mistroostige katers, zoo mager als lucifers. Als zij zich bewogen, konden zij hun maag tegen den binnenwand van hun buik hooren rammelen. Een had al geprobeerd of hij mais kon verdragen, maar was aan 't overgeven geraakt. Een ander had met tarwe een verstopping opgelopen. En nergens, in geen enkel hoekje een malsch muizenboutje, hoogstens een paar aftandsche spinnen, die zij vroeger altijd genegeerd hadden.

Toen dat nog een dag zoo doorging, staken de katers hun geweldige koppen bij elkaar.

Wat te doen?!

— „Staken!" riep de jongste opgewonden.

— „Houd je mond, snotaap," zei z'n grootvader, „kunnen wij eerst niet probeeren of de baas ons geen melk of ander voedsel wil verschaffen?"

Omdat allen dit verstandig vonden werd er toe besloten en nu moest een afgevaardigde benoemd worden om den baas op de hoogte te stellen van den toestand. Niemand bood zich vrijwillig aan en er zou dus om geloot worden.

Het lot viel op Moor met den Bles. De aangewezen kreeg nu zijn opdracht. Hij moest eerst om melk vragen en als dat niet hielp, om ander voedsel.

De afgevaardigde streek zijn snor op, wiesch zich, dat zijn bef blonk als een pasgesteven overhemd en trok heen.

Beneden, op het kantoor, vond hij den baas.

— „Miauw!" zei hij met overtuiging, maar de baas hoorde niets. Er was juist een beurspaniek, die den eigenaar van de graanzolders zijn halve vermogen kon kosten.

Toen wreef hij zich onstuimig tegen diens broekspijpen en weer zei hij „miauw".

— „Uit den weg, lam ding!" bulderde de baas, die hem nu in de gaten had, en hij nam den kater in zijn nekvel en smet hem de deur uit. De arme afgevaardigde kwam terecht in het kapsel van de procuratiehoudster, en deze gaf een gil, pakte hem beet en wierp hem kordaat het raam uit. Daar lag Moor met den Bles, kreunend van pijn en van woede. Zijn linkervoerpoot was gebroken en op zijn kop had hij een buil, bijna zoo groot als die kop. Zóó was hij terecht gekomen. Door de inrijpoort kon hij naar binnen komen en vervolgens de trap op weer naar den zolder. Toen hij aankwam viel hij flauw van de inspanning en een der katers moest hem eerst weer bijbrengen met wat koud water. Toen pas kon Moor met den Bles zijn ervaringen vertellen. De katers waren woest. Schande was het, schande, hun afgevaardigde zóó te behandelen. Maar zij zouden protesteeren, vandaag nog ging de algemeene werkstaking in, hij zou er van lusten, die beul. En al zouden de muizen ook over hen heen loopen, eerst moest hij zijn excuus komen aanbieden, eerder gingen zij niet aan 't werk. Levensmiddelen zouden zij zoolang wel elders opdoen, bij de kameraden. Eerst verbonden zij hun afgevaardigde en toen gingen ze de straat op, om te betoogen. Netjes in een

DE ST. JANS KATHEDRAAL.
BEELDEN AAN DE NOORDZIJDE DER KERK.

GEZICHT UIT DEN TUIN VAN HUIZE MUISERICK TE VUCHT OP DE ST. JANS KATHEDRAAL.

rijtje achter elkaar, de oudste voorop, Moor met den Bles hinkend in het midden, trokken zij langs de kantoren en de veemen.

Totdat zij bij een groot vijgenpakhuis kwamen. Piep, piep, hoorden zij uit alle hoeken. — „Hoor je dat?” zeiden zij tegen elkaar. „Dat zijn muizen. Hier konden wij onzen honger wel eens gaan stillen.” En zoo deden zij. Wat was dat een paradijs. Duizenden vette muizen en niet een poesbeest. — „Zouden wij hier maar niet blijven?” overlegden zij. Niets was er tegen en dus bleven zij, maar niet voordat zij met den nieuwen baas een arbeidsovereenkomst gesloten hadden, waarbij bepaald werd, dat bij een eventueel tekort aan muizen, de melkboer bij zou springen.

* * *

Op den graanzolder vierden de muizen hun bevrijdingsfeest. Jonkmuis Knagi tot Kraba werd ridder in de orde van den Knabbellandschen Leeuw en de voorzitter trouwde met het heele slanke meisjesmuisje. HERMAN DE MAN.

VOLKSRAADSELS.

IN 't algemeen achten wij het niet wenschelijk aan een zelfde onderwerp in ons blad bij herhaling plaats in te ruimen, ook al lijkt het ons aardig of belangwekkend: men kan van het goede, aardige, belangwekkende ook te veel krijgen, en wij weten bij ondervinding, dat afwisseling behaagt, en vooral met 't oog op de neigingen onzer lezers gewenscht is, die vaak meer „kijkers” dan „lezers” genoemd moeten worden, kijkers naar onze platen, en o zoo geneigd zijn in dezen drukken tijd, den tekst ongelezen te laten. Maar als dan blijkt, dat een onderwerp de bijzondere belangstelling heeft getrokken, en men van alle kanten bijdragen over hetzelfde onderwerp inzendt, is er toch wel reden om een andere houding aan te nemen.

Dit nu is het geval met de Volksraadsels. Hieronder weer een keuze uit de raadsels, die ons na sluiting dezer rubriek werden toegezonden.

Daar liep een mannetje over den dijk
Zijn oogjes gingen kijkerdekijk,
Zijn voetjes gingen stapperdestap,
Zijn handjes gingen klapperdeklap,
Ra ra, wat is dat?

De oplossing zou luiden: Ruiters te paard. Wellicht is door 't mondeling overbrengen van dit raadsel daarin eenige verandering aangebracht, die de beantwoording nu juist niet vergemakkelijkt. Wij vermoeden dit te meer, omdat wij ook de volgende variant ontvingen (van den heer J. Karels, te Vlissingen) in Zeeuwsch-Vlaamsch dialect:

Doar liep een mannetje langs den diek,
Mee 1) zen oogjes kiekerdekiek 1) met
Mee zen oartje 2) krulledekrul 2) haar
Je zult het nie roaien, al wier je dul. 3) 3) dol, boos.

Oplossing: Een schaap.

Hier volgt er nog een, een variant van het op blz. 128 geplaatste:

A ra rutje
Met je koperen hutje,
Met je stalen slinger in 't gat,
Rara, wat is dat?

Oplossing: Een koffiemolen.

Van denzelfden inzender ontvingen wij een raadsel, dat tot oplossing had: een wafelbakker, zeer onschuldig dus. Maar het klonk minder onschuldig — dit is natuurlijk de aardigheid — en wel zóó, dat wij het niet durven op te nemen.

VLAAMSCH KANTWERKSTERS.

Nog een aantal raadsels uit het land van Cadzand, misschien ook elders, zij 't in ander dialect, bekend :

Doar zat een mannetje onder den oven,
Die noaide zen broekje ondersteboven,
Zonder noald en zonder droad,
Je zul nie roaien, hoe of dat goat.

Oplossing : Een spin.

Van voren leeft het
In 't midden is 't dood,
En van achter eet het brood.

Oplossing : Een ploeg met het paard er voor en den boer er achter.

Een variant van 't raadsel op blz. 259.

Holderdebolder
Viel van de zolder,
Er is geen timmerman,
Die holderdebolder moaken kan.

Oplossing : Een ei.

Een variant met een héél andere oplossing :

Rolderde bolder liep op den zolder
Rolderde bolder viel van den zolder,
Er was geen man in Engeland,
Die rolderde bolder weer maken kan.

Oplossing : De rook.

Daar liep een mannetje langs den kant,
Mee een stokje in zen and,
't Stokje begon te rooken
En 't mannetje begon te loopen.

Oplossing : Jager met geweer.

Een der aardigste, mede omdat ook het antwoord rijmt :

Koffie, die koud is,
En drie dagen oud is,
Hoe heet men die te Brugge?

Oplossing :
Over 't vier, net als hier.

Een dienstmeisje — de belangstelling in alle kringen is inderdaad groot, en „Buiten” wordt ook in de keukens gelezen — zond ons de volgende raadsels :

Een kopje als een knikker,
Een buikje als een bikker,
Twee pooten als een ooievaar.

Oplossing : Een tang.

Een oude grijze grauw
Staat alle nachten in de dauw.

Hij heeft vleesch noch bloed,
Toch doet hij alle menschen goed.

Oplossing : Een roggemolen.

Vier witte heeren
Met lange witte kleeren,
Loopen dat ze hijgen,
En kunnen elkaar niet krijgen.

Oplossing : De wieken van een molen.

De dominé en zijn dochter
En de koster en zijn vrouw,
Die zagen vijf peren hangen,
Elk kreeg een en toch bleven er twee over.

Oplossing : De dochter van den dominé was de vrouw van den koster.

Oud vrouwtje stond in de deur,
Met een rood schortje veur,
Hoe langer dat ze staat,
Hoe meer dat ze vergaat.

Oplossing : Test met kooltje vuur.

Achter ons vaders huis staan twee palen,
Op die palen staat een bus,
Op die bus daar staat een gaper,
Op die gaper staat een snuiver,
Op die snuiver staan twee kijkers,
Op die kijkers is een bosch,
Daar loopen de hazen en vossen op.

Oplossing : Een mensch.

Aan een boekske, ons door den heer R. M. Smits te Dordrecht gezonden, tot titel hebbende „Vier-en-twintig geestige en vermakelijke raadselen en charades in proza en dichtmaat. Gedrukt tot opscherping van het verstand”, blijkt het lettertype ongeveer 1½ eeuw geleden uitgegeven, naar 't ons toeschijnt, worde nog het volgende ontleend :

Het komt van leven,
Het is geen leven,
En kan toch duidelijk antwoord geven.

Oplossing : Een schrijffpen.

Schoon maar een beest, kan ik mij toch beroemen,
Dat ik den mensch mijn naam heb leeren noemen.

Oplossing : Koekoek.

Deze, en vooral de andere, niet door ons overgenomen, missen reeds het eenvoudig-volksche, en naderen de soort van raadsels en charades, die wij tegenwoordig overal ter oplossing vinden aangeboden.

Ontvangen Boeken.

☞ Geschiedenis van de Bouwkunst in Nederland, door J. Godefroy. Met vele illustraties en kaarten tusschen den tekst. N. V. Wed. J. Ahrend en Zoon, Amsterdam.

Een boek dat we wel kunnen aanbevelen aan hen, die een beknopt overzicht wenschen van de belangrijkste bouwm monumenten, welke ons land rijk is. Vooral het groot aantal pteekeningen van den schrijver, die zich een vaardig teekenaar van meer dan gewoon talent toont, geven dit boek waarde. Vele zijner teekeningen mogen, ook uit artistiek oogpunt beschouwd, gezien worden.

De titel ervan lijkt ons intusschen evenmin geheel juist als die van Weissman's uitgebreider „Geschiedenis der Nederlandsche bouwkunst”, en ook thans, zoo wil het ons voorkomen, is die geschiedenis nog niet geschreven.

De monumenten immers vormen mede de bronnen voor die geschiedenis, maar zijn niet de geschiedenis zelve. Daarom lijkt ons het werkje niet geschikt als leerboek : het geeft van de geschiedenis te weinig, van de monumenten te veel.

Zeër betreuren wij het, dat geen alphabetisch register is opgenomen. Moge bij een tweeden druk, dien wij het werkje gaarne toewenschen, in deze leemte worden voorzien !

Gudrun Hildebrandt's Mode-Tanz-Buch. Grammatik der Modernen Tänze. Herausgegeben von Gudrun Hildebrandt's Tanzschule, Berlin-Charlottenburg.

Een „grammatica” voor onze danslustige lezeressen ! Een bespreking van dit geillustreerde „dans-boek” ligt niet op onzen weg.

ECHINO-CACTUS MINUSCULUS.

Onder de vele Echino-cactussen is de *Ech. cactus minusculus* wel een van de weelderigste bloeiers. Elk jaar opnieuw brengt hij een groot aantal bloemen te voorschijn, van een vermillioenkleurig rood, die met het groene corpus der plant een mooi geheel vormen.

De *Echinocactus minusculus* munt ook boven zijn soortgenooten uit in vlug bloeien. Ik heb plantjes gehad, ter grootte van een knikker, waaraan heel vroeg in het voorjaar alreeds zich de roode knopjes vertoonden.

Aan de *Echino-cactus minusculus* vormen zich ook veel jonge plantjes, welke, wanneer ze de grootte van een erwit hebben bereikt, met goed succes van de moederplant kunnen worden afgenomen en in zandige aarde overgeplant. Voor men tot planten overgaat, verdient het aanbeveling de stekken enige dagen te laten drogen, daar anders gevaar bestaat, dat ze gaan rotten.

Wat de aarde betreft, men gebruike goed verteerde bladgrond en heideaarde (gelijke deelen ongeveer), op iedere liter aarde \pm drie eetlepels kalkpuin (afbraak van oude muren) en even zooveel leem, of bij gebrek aan leem doodgevroren klei (fijngewreven), plus een weinig houtkoolpoeder.

P. Kooy.

WONDERE VERHALEN UIT DE WILDE NATUUR

DOOR

F. ST. MARS

(Geautoriseerde vertaling van S. J. Barentz—Schönberg)

XI. BEAUMONT EN DE MUISVALK.

SOMMIGE menschen noemden hem een arend. Anderen waren zeker dat hij een uil was, maar hij was geen van beide; hij was een muisvalk. Niet een buizerd, ook niet een Braziliaansche gier — daar deze drie namen vaak verward worden door de leeken — maar heel gewoon een muisvalk, of als ge zijn vollen, officieelen titel wilt weten, *Buteo vulgaris*.

De mannen van zijn kennis — meestal Welsh schaapherders — noemden hem Boda, of soms Extra Vleugel, omdat hij nooit zoo snel vloog dat hij niet nog een beetje sneller kon gaan als hij het verkoos, en zij zeiden dat hij nog een „extra” vleugel achteraf hield.

In zijn uiterlijk was hij te groot voor een havik en hij zou bijna een adelaar zijn geweest. Hij droeg een jasje, dat zijn kleur had ontleend aan de herfstbosschen, en een borstlap van hetzelfde; terwijl zijn onderste deelen gespikkeld waren met donkerbruin, sterk afstekend tegen roomkleur.

Hij had het helderbruine „adelaarsoog”, dat recht door alles wat het zag, scheen heen te dringen; hij stond op gele pooten met groote, zwarte klauwen, die blijkbaar gemaakt waren voor iets dat veel minder onschuldig was dan voor zitten alleen; kon zijn kop den verkeerden kant opdraaien en achter zich kijken — hetgeen zenuwachtige menschen schrik aanjoeg, als zij hem plotseling op een laag rotsblok zagen zitten — en bezat vleugels, die hem in staat stelden te ontbijten in een graafschap, te dineeren in een ander, te soupeeren in een derde en op slapentijd weer thuis te wezen.

Ongelukkig echter behoorde hij tot een ras, dat befaamd was voor vele dingen, maar groote moed was niet een daarvan; ofschoon door het feit, dat hij eens een jaar in gevangenschap had doorgebracht, eens in een knip was gevangen, en dat er vier keer op hem was geschoten, hij een zekere mate van dapperheid, een besliste slimheid en veel nuttige kennis had, welke zijn broeders niet bezaten. Op den tijd waarin hij voor het eerst onze aandacht trekt, zat Spare Wing — Extra-Vleugel — als een beeld op een door den bliksem getroffen hangenden eik, die letterlijk door een reuzenhand tegen den kant van een berg was gesmeten en daar was blijven plakken. Zelfs een mensch zou moeite gehad hebben op die helling te loopen. Beneden kon hij zijn groot wijfje hooren dat de laatste hand legde aan haar nest in de bovenste takken van een groote Schotsche den.

Onder hem, op de open plekken, welke de eiken altijd noodig hebben, vormden hulsten stekelige torens van glanzende zwartheid; hagedoorns barstten los in een schuim van het zuiverste wit, en de sleedoorns, afschrikkend maar nog mooi,

stonden op een tapijt van hun eigen wollige bloesems. Varenkruid bruineerde de ruimten ertusschen, en jong gras, terwijl hier en daar bossen wit en purperen violetten afstaken tegen het fluweelen mos en de grijze en glimmende boomwortels.

Een konijn bewoog zich tusschen de varens — alleen maar om door een getrainden blik in zijn volmaakt met hem overeenkomende omgeving ontdekt te worden — vond een open plek, ging recht overeind zitten, sloeg met zijn bewegelijk oor, en ging verder. Nog een konijn volgde en daarachter een jong, driekwart volwassen, zorgeloos en vlug.

De spiedende muisvalk gleed van zijn zitplaats af, alsof hij hing aan een hellend, onzichtbaar ijzerdraad. Hij gleed op uitgestrekte vleugels en toch met wonderbare snelheid en bijna zonder geluid, en aan het eind van zijn afdalenden weg, was het jonge konijn. Hij sloeg beide klauwen uit, greep, gaf twee kolossale slagen met zijn groote vleugels, en zonder een oogenblik zijn vaart te verminderen, schoot hij weer omhoog, — zooals een zehond bovenkomt na gedoken te hebben — over den dichtstbijzijnden boom, en het jonge konijn kronkelde tusschen zijn klauwen.

Zonder ophouden, en op onbewegelijk uitgestrekte vleugels, beschreef hij een boog, waarvan het einde was in het nest op de Schotsche den eenige honderd meter lager. Dit bereikte hij bijna zonder geluid, liet het nog schoppende konijn neervallen op het platform van het nest, gaf zijn langen, wonderbaren staart een schuine richting, schoot met een boog om den boom heen, en, met half gesloten vleugels, wierp hij zich als een levende, gevederde pijl naar beneden in het dal, terwijl zijn wijfje in het nest boven de laatste stuip trekkingen van het ongelukkige konijn deed ophouden.

De korhoenders — korhoenders kennen den hemel beter dan eenige andere Britsche vogel; zij kijken altijd naar de lucht — zagen hem komen, en het was een leelijk bewijs tegen de onschuld van zijn karakter, dat zij als versteend bleven zitten. Van de korhoenders kregen de wild zingende beflijsters het alarmsein en brachten het over naar een troepje mooie morinelplevieren, die voorbij suizend op lange, kromme vleugels, de goudplevieren waarschuwden hooger op de helling en zij, op hun beurt, brachten een zwerm brutale kauwen ervan in kennis, die nestelden op de helling van een rots. Zij zorgden dat de groote, zilvervleugelige, luidruchtige wulpen op het moeras, de lucht rondvlogen en de wilde, spookachtige doodsklok der wildernis deden hooren, mijlen in het rond de bewoners opjoegen, de verontwaardigde dapperen bijbrachten en de bangen hals over kop naar een schuilplaats joegen.

Zodoende vond Spare Wing, die zoo graag openbaarheid ontweek, zich het weinig benijdenswaardige middenpunt van een geveugelden wervelwind, en daar hij volstrekt niet hield van de ongewenschte beleefdheden van de luid schreeuwende troep, vluchtte hij hals over kop het kleine dal door naar veiliger jachtplaatsen. Het dal kwam uit op een moeras dat reeds lang door riet was begroeid. En hier bespeurde de muisvalk een wilde mannetjeseend, die door de lucht vloog.

ECHINO-CACTUS MINUSCULUS.

Nu kan in dit seizoen een mannetjeseend wijzen op een wijfjeseend ergens, en een wijfjeseend — als zij haar plicht heeft gedaan — wijst op jonge eendjes. Hij verlangde niet den woerd te ontmoeten, en evenmin het wijfje — maar de jonkjes — dat was een andere zaak.

Toen, plotseling, terwijl hij deze dingen overdacht, weerklonk het scherpe, bittere geluid van een gewerschot over de stilte der moerassen. Hij zag de eend schreeuwend uit het riet opstijgen, en toen achter haar een zwarte vlek. De eend vloog een of twee keer rond en keerde terug naar haar jongen, maar de zwarte plek kwam dichterbij, langzaam, zwaar, waggelend — een aaskraai, en hij was gewond.

Als men teruggetrokken van aard is en de helft van iemands wakende uren worden ellendig gemaakt door de gemeene en brutale indringerigheid van een schurkachtig schepsel met slechte reputatie, dan verlangt men natuurlijk naar een kansje om dien schurk te vernietigen.

Zoo was het geweest met den muisvalk en den kraai, en de kans was gekomen. Het eenige dat er te doen was, was erachter te komen precies in hoeverre vriend kraai gewond was, en daarnaar te oordeelen hoever dit zijn afschuwelijke vechtkracht had benadeeld, want een gewonde kraai kan men om zoo te zeggen niet zonder handschoenen aanpakken.

Spare Wing maakte een wijden boog, en ging op weg, met zijn kop in den wind gebogen. Eens deed de kraai alsof hij op een eenzamen boom wilde gaan zitten, die met zijn rug naar den wind gebogen stond, als het ware, maar de herinnering dat muisvalken specialiteit maken van grond- en boomoorlog, en het feit dat hij geen lust had voor het luchtgevecht, deed hem van plan veranderen. Eens viel ook de kraai naar omlaag en Spare Wing kwam vol verwachting voorwaarts, doch door een wonderbare krachtsinspanning herkreeg hij zijn kracht toen hij nog maar een meter van het riet af was, en de muisvalk schoot langs met een raaklijn, teleurgesteld.

Deze bijzondere soort van doodendans werd over tien mijl voortgezet en Spare Wing wierp angstige blikken op de naderende bosschen, die voorzoover hij wist ieder oogenblik nog meer zwarte duivels als deze konden doen zien, alleen maar ongewond. Zou die kraai dan nooit sterven?

Eenklaps echter ging er iets verkeerd en de kraai daalde neer op een boom, veel vlugger dan gewoonlijk. Hij viel niet precies, maar het scheelde niet veel of kon niet zijn vaart inhouden en miste den tak, welken hij bedoeld had, want zijn wond begon hem te hinderen.

Wat er precies gebeurde tusschen die twee vogels op dien boom, weet men niet; waarschijnlijk had Spare Wing zijn vijand te pakken voor deze tijd had gehad van den schok van zijn plotselinge neerdaling te bekomen. Hoe het ook zij, de muisvalk kwam tien minuten later uit dien boom, zwaar beladen, met ruigstaande veeren en zegevierend, en de kraai, de doode kraai, kwam mee.

Wat Spare Wing's wijfje dacht toen hij met een wilden kreet van: „S-e-o-u!” hijgend uit het Niets neerviel en onder zijn zwarten, gebogen snavel, een pas gedooden kraai neerlegde, heeft zij nooit verteld. Zij staarde alleen maar.

In haar heele leven had zij nooit gehoord dat een muisvalk een kraai had gedood, een aaskraai, den aartsvijand van haar soort, den eierendief, den roover van jonge vogeltjes

uit het nest, den boeman van alle valken-kinderkamers. Het was een daad zonder precedent, zoover zij wist, en een die gevierd moest worden met een groot feestmaal, waarvoor trouwens de kraai het materiaal leverde.

Zij hadden den heelen dag met grooten ijver gewerkt. De zware last rustend op den top der Schotsche den, die hun kasteel voorstelde, moest tegen den avond voltooid zijn. Zij waren toch al laat, daar ze uit een ander nest verdreven waren door een storm, die boom en nest en al uit den grond had gerukt.

Spare Wing was geen dwaas. Hij wist hoe hij een nest moest plaats. Hij zorgde dus dat de stam van de Schotsche den voor vijftig voet op de onderste helft zonder takken was: dat hield de meeste menschen tenminste op een afstand. Toen zorgde hij dat de kuil in den boomtop, waar het nest hing, van boven bedekt was door een opstekenden, zwaar met naalden bedekten tak en dat hield nestdieven tegen.

Hij — en ook zij — gebruikten twijgen, heide en stokjes, zowel levende als doode, voor den voornaamsten bouw; elk beproefd en dubbel beproefd, en dan zoo verwerkt dat ieder werd gedragen door elk ander stokje eromheen en zelf ook meedroeg.

Als voering gebruikten zij zorgvuldig gedroogd riet en helmgras, dat in die streek overal groeit, en waarvan de prachtige vederachtige pluimen schenen gegroeid te zijn met het speciale doel om nesten te voeren. En de heele constructie was toen ze klaar was, — in zooverre een muisvalk ooit zijn nest als gereed beschouwt — precies drieëndertig duim hoog bij zeven-entwintig duim in doorsnee.

Dit was op den zestienden April, en den volgenden morgen vond Spare Wing zijn wijfje zeer bezorgd omtrent de veiligheid van haareersteei.

Hij stond op den rand van het nest — het was een val van drie honderd voet in een murmelend, brommend stroompje als hij zijn evenwicht verloor — keek naar dat ei, en krabde zijn linker-oor met zijn rechterklauw. Dat was zijn wijze van verwondering toonen. Hij had een ei of twee gezien in zijn leven — hij was geen kind — maar nooit zoo een mooi als dit. Het was groot en heel rond. Het had een bleek room-

kleurigen ondergrond om te beginnen; daaroverheen waren zacht lila „toetsjes” en hierover, schilderachtig verdeeld, donkere vegen van chocoladebruin. Het was het mooiste ei dat hij ooit had gezien, en hij haalde een tak van een jongen lorkenboom en stak dien, groen en koel, in het nest om te toonen hoe blij hij was.

Toen ging hij op jacht.

Muisvalken hebben drie manieren om te werk te gaan, als ze een maaltijd zoeken. Een, de stille jacht, hebben wij reeds gezien bij het gebeurde met het konijn. Nu begint de tweede.

Hij daalde neer uit het nest in groote, honderd-voet sprongen; toen, stil en doelbewust en slechts twintig voet van den grond, ging hij over in een rustige, klepperende uilachtige vlucht, die wij zijn „stroopers-”vlucht kunnen noemen.

Een helling van het groenste gras, begroeid met door wind gekromde jeneverbessenboomen, als nymfen in hun nieuwe zilverachtige, gaasachtige omhulsels van bloesem, gleed langs in langzaam tempo. Hier hing de geur van wilde thijm zwaar in de lucht en een half dozijn konijnen, die een laat ontbijt hielden, zochten dekking met zulk een klein kansje van veiligheid, dat hun hart in hun keel klopte. (Wordt vervolgd).

Foto C. Steenbergh.

BINNENPLAATS VAN PIETER LORIDAN'S HOF
TE LEIDEN.